

IZYS POLSKA

C Z Y L I

DZIENNIK

UMIEIĘTNOŚCI, WYNAŁAZKOW, KUNSZTOW
I REKODZIEŁ,

poświęcony

KRAIOWEMU PRZEMYSŁOWI, TUDZIEŻ POTRZEBIE
WIEYSKIEGO I MIEYSKIEGO GOSPODRSTWA.

wydawany

przez A. Lelowskiego.

346
15

Tom drugi, z Roku 18 $\frac{23}{24}$.

z 10. Tablicami litograf. XVI - XXV.

W WARSZAWIE.
NAKŁADEM WYDAWCY.

DRUKIEM KSIĘGARZA I TYPOGRAFA KRÓL. UNIWERSYTETU.

1824.

Biblioteka Jagiellońska

1002411409

SPIS RZECZY W TOMIE DRUGIM.

Część pierwsza, Ner 5.

Strona.

- I. Jana Milego Prof. przy Uniw. król. warszawsk. do Wydawcy Jzydy polskiéy list: o zastosowaniu wentylów hydraulicznych do aparatu gorzelnianego; z rysunkiem 1.
- II. Aparaty hydrauliczne, samodzielne, do dostarczania młynom wody, otwierania i zamykania słuz u kanałów, rowów, i t. p.; wynalazku P. Roberta Thom, wielkim srebrenym medalem, od londyńskiego Towarzystwa Zachęcenia, zaszczyconego; z rysunkami 14.
- III. O korzyściach, niedogodnościach i niebezpieczeństwach machin parowych z pojedynczym, średnim i wysokim parciem; Zdanie sprawy, uczynione Akademii Umiejętności w Paryżu, przez wyznaczony od niéy do roztrząśnienia tego przedmiotu Komitet, 27.
- IV. O własnościach nawozowych gipsu i jego na rośliny wpływie, przez Jana Bürgera Dokt. Med. byłego Prof. Agronomii i Weterynaryi przy Akademii w Klagenfurcie, i t. d. 45.
- V. O fermentacyi winnéy w zamkniętych naczyniach, i pożytkach z téyże, z opisaniem i rysunkiem wynalezionych do tego aparatów przez Panne Gervais, PP. Gay-Lussac i Hermbstaedta. 67.

- VI. Swider do wiercenia stogów siana, dla przeszkodzenia, aby się nie zagrzewało; wynaleziony przez P. Biddle, któremu londyńskie Towarzystwo zachęcające wielki srebrny medal przyznało; z rysunkiem. 86.
- VII. Wygodne narzędzie do rysunków dla Inżynierów, Jeometrów, Budowniczych, i t. d. przez Pana Rattingera kr. bawar. Inżyniera, na wzór francuzkiego double décimètre, ułożone 89.
- VIII. Aparaty gorzelniane *Barna*, *Funkiego*, i *Hermbstäedta* dla pomniejszych gorzelní, do pędzenia od razu wódki okowitéy; z rysunkami 95
- IX. Felixa Rutkowskiego list do wydawcy: o skuteczném zaradzeniu, aby wódka na aparacie *Pistoryusza* pędzona, właściwą iéy nie trąciła odrazą; z rysunkiem. 102.
- X. Niektóre uwagi względem dowolnego kierunku balonów. 105.
- XI. Łatwe wędzenie mięsa bez zawieszania go w dymie. 108.
- XII. Sposób prania bielizny z mniejszym iak zwyczajnie kosztem i zachodem 110.
- XIII. Wynalazki, odkrycia, ulepszenia, i t. d. 1) Ważna poprawa nowego mły na do mielenia zboża bez kamieni, uskutecz-niona w Warszawie; str. 113.— 2) Nowy ba-rometr do okazania drobnych oscyllacyy w atmo-sferze; wynalazku P. Milego Prof. przy Uniw. warszawskim; str. 118.— 3) Piec poko-iowy opału znacznie oszczędzający; str. 119.— 4) Nowy stolik; str. 120.— 5) Papiér na którym można pisać wodą; str. 120.— 6) Trucizna na szczury; str. 120. 7) Przenoszenie domów muro-wanych; str. 121.— 8) Działanie wody na ołów;

str. 121. — 9) Prędkie zarobienie masła; str. 122..

- XIV. Rozmaitości polytechniczne. 1) Kit do żelaza bardzo trwały; str. 123. — 2) Sztuczna mahonia; str. 123. — 3) Sposób wywabienia z bielizny plam od czerwonego wina; str. 124. — 4) Metal na chińskich puszkach do herbaty; str. 124. — 5) Oczyszczanie naczyń i przedmiotów metalowych od plam; str. 124. — 6) Sposób podwyższenia białości cyny, do pobielania miedzi i żelaza; str. 125. 7) Aparat zabezpieczający od pożarów, przy gotowaniu pokostu; str. 125.
- Naynowsze polytechniczne dzieła francuzkie; str. 126.

Część druga Nr. 6.

- XV. Machina parowa Perkinsa z rysunkiem 127.
- XVI. Wiadomość o kozach kaszemirskich do Francyi sprowadzonych, wraz z spostrzeżeniami nad wełną kóz europejskich, przez K. Karmarsch 137.
- XVII. O użyteczności kóz kaszemirskich w porównaniu z owcami merynosami. 147.
- XVIII. O farbowaniu futer w Rossyi; przez Pana Petri, 154.
- XIX. Doświadczenia P. Vaouelin względem czyszczenia wełny z tłustego potu, i niektóre uwagi nad ięą plókaniem i wybielaniem. 158.
- XX. O praniu wełny owczęy, i ięą żądaney długości do wyrobów; wyjątek z protokołu posiedzeń, odbytych w Lipsku, w miesiącu maju r. 1823, przez Zgromadzenie zawiązane, w celu udoskonalenia wełny w Niemczech. 165.
- XXI. O wyrabianiu iabłeczniķu. 172.
- XXII. O wypędzaniu wódki z syropu burakowego przez P. de Dombasle. 187.

- XXIII. O brukowaniu dróg i ulic w kierunku przekątnym, czyli w rzędy ukośne, przez P. Frank, 194.
- XXIV. Popręgi i rzemienie do siodeł, ze sprężynami, 197.
- XXV. O własnościach pieców kaflowych, uwagi Leuchsa. 202.
- XXVI. O częściach składowych i wzmacnianiu prochu palnego. 204.
- XXVII. *Disparait*, czyli skryte przykrycie od dészczu lub słońca upoiązdów otwartych; z rysunkami. 211.
- XXVIII. O ogrzewaniu mieszkań, gmachów publicznych, fabryk i t. p. za pomocą gorącego powietrza. 214.
- XXIX. Aparaty do grzania w prędkim czasie, małym kosztem opału, duży ilości wody; do użytku łaźni publicznych, garzeln, browarów, pralni, instytucyj dobroczynnych, koszar i t. d. wynalezione przez Pana Steinerja, 227.
- XXX. Masłnicą z trybem i korbą; z rysunkiem. 236.
- XXXI. Niektóre sprawdzenia. 1). Zachowanie iaj; str. 237. — 2). Ułatwione pranie bielizny; str. 240. — 3). Wędzenie mięsa bez dymu; str. 242.
- XXXII. Wiadomość o warsztacie pończochowym Pana Favreau. 243
- XXXIII. Wiadomości rozmaite: o rzeczach handlowych, Instytutach, produkcyach, osobliwościach przyrodzenia i sztuki i t. d. 1). Instytut polytechniczny w Egypcie, str: 245. — 2). Góra samorodnego żelaza, str: 245. — 3). Jezioro kwasu siarczanego, str: 245. — 4). Ilość dészczu w rozmaitych punktach kuli ziemskiej, str: 246. — 5). Roczne spotrzebowanie różnego ziarna w Londynie; str: 246. — 6). Dowóz iaj do Angli z obcych krajów, str: 247. — 7). Piérwszeństwo ma-

teryj iedwabnych francuzkich przed angielskiemi, str: 248. — 8). Uprawa herbaty we Francyi. — 9). Domy gazowe w Londynie, str: 249. — 10). Mosty wiszące w Petersburgu str: 249. — 11). Zakaz przedawania w Prusach smażonéy lukrecyi po sklepach korzennych, str: 250. — 12). Rozporządzenie w Niderlandach względem używania machin parowych, str: 250. — 13). Przysmak z robaków, str: 250.

XXXIV. Rozmaitości polytechniczne. 8). Aparat do chłodzenia plynów, str: 251. — 9). Dobry kłayster z kartofli, do rozmaitego użytku, str: 251. — 10). Szklista massa drogą mokrą otrzymana, str: 252. — 11). Czyszczenie od śniedzi medalów i staréy monety, str: 252. — 12). Kompozycye metalowe do złota i srebra podobne, str: 253. — 13). Węgiel i owcza wełna od oparzelizny. str. 253.

XXXV. Naynowsze dzieła techniczne i rolnicze francuzkie i niemieckie. 254.

Część trzecia, Nr. 7.

XXXVI. O pożytku albo szkodliwości machin, szczególniéy po fabrykach; Rozprawa P. Kunth, król. prusk. rzeczywistego tajnego Radey i ieneralnego Komisarza fabryk. 255.

XXXVII. Nowe koło wodne, zwane kołem pochylém (*roue oblique*), służące, albo do czerpania ze strumienia i podnoszenia wody, albo do pędzenia machin; wynalazku Pana Léorier, za który temuż, wyznaczona w roku 1822. od król. centralnego Towarzystwa rolniczego w Paryżu nagroda przyznaną została, z rysunkami 276.

XXXVIII. Aparat parowy do warzenia różnyh soli,

- cukru, syropów, czyszczenia łożu, oleju, parowania wszelkiego rodzaju rozczyńców i t. p. wynalazku Jak. Smith, patentowany w Anglii, w czerwcu r. 1823. z rysunkiem na Tabl. 292.
- XXXIX. Praktyczna nauka robienia posadzki kamiennej, czyli mozaiki na sposób wenecki, przez Pana Laudier, z rysunkami . . . 296.
- XL. Aparaty do przelévania plynów spirytusowych z iednego naczynia w drugie, bez stykania się ich z zewnétrzném powietrzem, które zarazem i do innych użytków domowych służyć mogą; wynalazku Józefa Leonardy, z rysunkami 319.
- XLI. O wybielaniu szmat płóciennych, tudzież papieru odrukowanego i zapisanego, do wyrabiania białego papieru przez Wilh. Henr. Kurrer. . . 330.
- XLII. O napawaniu skóry tłustością i powiększeniu iey trwałości, uwagi Leuchsa. . . 350.
- XLIII. Niespalne belkowanie w budowlach wynalazku V o r h e r r a król. bawarsk. Rady Budowniczego 352.
- XLIV. O wyprawie lnu bez roszenia, a wszczególności, o zaletach sposobu P. Kuthe, rzecz przez król. pruskie Ministerium handlu i kunsztów udzielona Towarzystwu wżmagającemu przemysł narodowy w Prusach . . . 356.
- XLV. O uprawie traganku andaluzyjskiego (*Astragalus baëticus*) i iego użyciu na zastąpienie, czyli oszczędzenie kawy. . . 370.
- XLVI. Wynalazki. 10.) Machina powietrzna str. 381. — 11.) Statek parowy str. 381. — 12.) Aparat gorzelniany Bekera. str. 381. — 13.) Sztuka pięknego pisania P. Bernardet .str. 382. — 14.) Użycie gąsiennic do tkania. str. 382. —

Część czwarta, Nr 8.

- XLVII. O pożytku albo szkodliwości machin; rozprawa P. K u n t h. *Dokończenie*. 383
- XLVIII. Doświadczenia z zachowywaniem zboża i mąki do czasu nieograniczonego, sposobem podanym przez Hr. *Dejean Jener*. Por. i Para Francyi, spisane przez Pana *Ste. Fare Bontemps*. 404
- XLIX. Ogólne zasady do stósownej budowy ognisk, z przeciągiem powietrza i zastosowaniem ich do niektórych pieców, lamp i kominów; rozprawa Pana *Wagemann* z rysunkami 436
- L. Pompa wodna samodzielna, poprawiona przez *Jakóba Hunter* z rysunkiem 460
- LI. Piece do wypalania węgla, *Kawalera de la Cha-beaussière*, dawniejszego Inspektora górniczego. z rysunkami 467
- LII. Parowy aparat gorzelniany *Simensa* z rysunkiem 488
- LIII. O wyrabianiu *kartaminu*, czyli rużu chińskiego podług sposobu przez *P. Kurrrer* wskazanego. 496
- LIV. *Pakfong*, chińska kompozycja metaliczna, mogąca zastąpić srebro 499
- LV. *Rozmaitości polytechniczne*.
 1.) Sposób zapobieżenia, aby w kotłach parowych kamień wodny nie osiadał str. 501.—2) Kompozycja metaliczna do pokrywania dachów str. 502.—3.) Srodek na krety str. 502.—

Sprostowanie dostrzeżonych w Tomie drugim omyłek.

<i>Strona.</i>	<i>wiersz.</i>	<i>zamiast</i>	<i>czytaj</i>
2	—	19 z góry	refineryach
6	—	1 —	<i>f</i>
23	—	1 z dołu	NC
48	—	1 z góry	pawnéy
68	—	11 —	może
95	—	6 —	na Tab. XVIII
96	—	12 —	medyfikacją
126	—	5 z góry	od
—	—	13 —	éleves
131	—	9 —	QP
162	—	6—7	rozłożyłby
183	—	12 —	przyczania
200	—	9 —	<i>ap</i>
205	—	7 z dołu	częściach
228	—	4—5	w kolna
233	—	3 —	fig. 1
—	—	2 —	fig. 7
235	—	3	Rurę dymową <i>c</i>
263	—	5	prędzy
317	—	3	cała
321	—	7 z góry	przez A
382	—	17 z dołu	tkaina
383	—	12 —	<i>Kuthe</i>
386	—	2 —	których
390	—	2 —	stósunekowie
391	—	3 —	tamta
427	—	11 z góry	nieprzechodzi 21.
433	—	4 —	kosztowałyby

refineryach

z

NO

pewnéy

nie może

na T. XVII

modyfikacją

do

élever

QP

rozłożyłyby

przyczynia

PP

częściach

w kolano

fig. 3.

fig. 7 1/2

Rurę dymową *c*Rurę dymową *c*

prędzy

stopy

pod A

tkania.

Kunth

które

stósunekowo

tamte

nieprzechodzi 21.

nieprzechodzi 27

kosztowałyby